

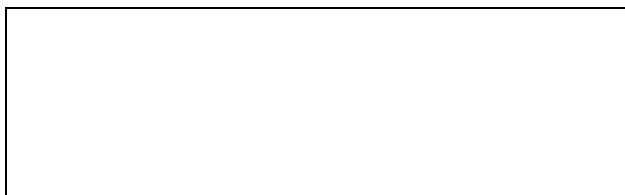
JAK WSPIERAĆ ROZWÓJ MOWY DZIECKA

- ♥ Od urodzenia dziecka dbaj o jego harmonijny rozwój fizyczny, psychiczny i emocjonalny.
- ♥ Zadbaj, by Twoje oczekiwania wobec dziecka były realistyczne. Głośno chwal je za wysiłek, jaki wkłada w realizację różnych zadań.
- ♥ Zapewnij dziecku bogactwo różnorodnych doświadczeń: słuchowych, ruchowych, wzrokowych, czuciowych i smakowych.
- ♥ Rozmawiaj ze swoim dzieckiem. Opowiadaj mu, czyli opisuj to, co widzicie, co robicie. Zadawaj mu pytania, choć nie jest jeszcze w stanie udzielić odpowiedzi. Sam odpowiadaj na zadawane przez siebie pytania.
- ♥ Wypowiedzi skierowane do dziecka niech będą bardzo staranne. Używaj nieco wolniejszego tempa mowy. Zadbaj o dobór prostego, zrozumiałego dla dziecka słownictwa.
- ♥ Zwracając się do dziecka, używaj bogatej mimiki i gestykulacji, utrzymuj kontakt wzrokowy.
- ♥ Stymuluj rozwój percepcji słuchowej swojego dziecka. Bawcie się w słuchanie dźwięków z otoczenia, odgłosów zwierząt. Ucz dziecko koncentrowania się na nich.
- ♥ Codziennie czytaj swojemu dziecku. Moduluj głosem, by słuchało Cię z zainteresowaniem. Staraj się wodzić palcem po czytanych tekstach. W ten sposób wprowadzasz łagodnie dziecko w świat pisma. Wskazuj przedmioty i osoby na

ilustracjach. Dopytuj się: gdzie jest? Pokaż gdzie? Umożliwiasz w ten sposób dziecku aktywne uczestnictwo w czytaniu.

- ♥ Nigdy nie porównuj swojego dziecka do innych dzieci. Nie krytykuj go. Unikaj omawiania problemów dziecka w jego obecności.
- ♥ Często oczyszczaj noskę z wydzieliny (zwłaszcza w czasie infekcji), ułatwi to utrzymanie nawyku oddychania przez nos
- ♥ Jeśli odczuwasz jakikolwiek niepokój związany z rozwojem Twojego dziecka, nie pozwól zbyć się radami innych, że z tego wyrośnie. Skorzystaj ze specjalistycznej konsultacji, a w razie potrzeby z terapii logopedycznej.

TWÓJ LOGOPEDA

Patronat
Polskiego Związku Logopedów
Oddział Wielkopolski

Opracowanie: Hanna Wawrzyniak-Kujawa

MOWA MAŁEGO DZIECKA 0 – 7 LAT

Dziecko poznaje świat, dzięki rozumieniu mowy, a umiejętność mówienia pozwala mu wyrazić swoje spostrzeżenia, pragnienia i uczucia. Podstawową wiedzę o tym, jak rozwija się mowa dziecka powinien posiadać każdy rodzic, aby umiejętnie kierować jej rozwojem. **Bez tej wiedzy możesz dziecku zaszkodzić, wymagając tego, czemu sprostać nie może, czy też lekceważąc niepokojące sygnały.**

Pomoc logopedy może być przydatna także w przypadku, gdy dziecko:

- ✓ jest wcześniakiem,
- ✓ rozwija się wolno i nieharmonijnie,
- ✓ ma stwierdzone nieprawidłowe napięcie mięśniowe,
- ✓ późno podnosi główkę, późno siada i późno chodzi,
- ✓ ma lub miało kłopoty ze ssaniem, połykaniem, gryzieniem, żuciem,
- ✓ nieprawidłowo reaguje lub wcale nie reaguje na dźwięki otoczenia,
- ✓ mało gaworzy,
- ✓ jest mało aktywne głosowo,
- ✓ oddycha przez usta, ślini się
- ✓ ma nieprawidłowo zbudowane narządy mowy między innymi język, podniebienie,
- ✓ zbyt długo było karmione butelką i ssie smoczek,
- ✓ jest nadruchliwe bądź apatyczne.

PRAWIDŁOWY ROZWÓJ MOWY I JĘZYKA

NAJCZĘŚCIEJ SPOTYKANE WADY WYMOWY I ZABURZENIA MOWY U DZIECI W WIEKU PRZEDSZKOLNYM

Wiek dziecka	To, co powinno być	To, na co warto zwrócić uwagę
0-1 miesiąc	Różne rodzaje krzyku . Głośny, nagły dźwięk wywołuje zmianę zachowania niemowlęcia	Tablica przedstawia w sposób ogólny rozwój mowy. Wyszczególnione zjawiska są dla danego okresu najbardziej charakterystyczne, ale nie jedyne.
2-4 miesiąc	Głuzenie (gruchanie)- niemowlę śpiewa guu, agu, aku, ghy Reaguje na różne dźwięki, głośno się śmieje.	Dźwięki wydawane przez najmłodsze dzieci brzmią na całym świecie podobnie. Nie ma też szczególnej różnicy w głuzeniu dzieci słyszających i niesłyszających.
4-6 miesiąc	Gaworzenie , czyli pierwsze zabawy głosem- dziecko zaczyna prowadzić „rozmowę” z dorosłym opiekunem posługując się prostymi sylabami.	Gaworzenie będzie bardziej intensywne, jeśli dorośli zwrócą na nie uwagę i będą naśladowali swoje dzieci -w ten sposób zachęca je do mówienia.
6-7 miesiąc	Gaworzenie samonaśladowcze - dziecko wielokrotnie powtarza identyczne sylaby np. babababa, mamamama, dadadada). Próbuje rozkazywać i pytać, np. „tot?”- co to jest? W chwilach zadowolenia gaworzenie jest intensywniejsze.	Dzieci niesłyszące nie gaworzą w sposób somonaśladowczy. Jeśli niesłyszące niemowlę obserwowało w swoim otoczeniu język migowy- zaczyna „gaworzyć” palcami. Ok. 7 mies. Życia pojawiają się pierwsze prototypy wyrazowe , czyli wypowiedzi po raz pierwszy przypominające wyrazy, np. „baja”-bajka.
9-10 miesiąc	Echolalia (zmiennie gaworzenie)- dziecko próbuje naśladować mowę dorosłych, jego wypowiedzi składają się z wielokrotnie powtórzonych różnych sylab. Rozumienie kilkunastu słów- m.in. imion, nazw zabawek oraz zakazu „nie”.	Gaworzenie dzieci różnych narodowości coraz bardziej upodabnia się w brzmieniu do danego języka.
11-12 miesiąc	Wypowiedzi coraz bardziej przypominają brzmieniem wyrazy danego języka.	Roczne dzieci wymawiają przeciętnie ok. 6 słów , ale są i takie, które nie potrafią wymówić jeszcze żadnego, i takie, które wymawiają ok. 50 wyrazów.
12-18 miesiąc	Jeden wyraz zastępuje zdanie, a właściwie kilka różnych zdań, np. „da” jako: „daj misia”, „weź kółko”, „połóż tutaj”.	Pierwszy wyraz który coś znaczy, powinien pojawić się między 8 a (najpóźniej) 18 miesiącem życia.
18-23 miesiąc	Początek wypowiedzi dwuwyrazowych . Dziecko używa przede wszystkim rzeczowników, czyli nazw.	20-miesięczne dziecko wymawia średnio ok.. 170 wyrazów.
2 lata	Pojawiają się liczebniki – jeden, dwa, trzy... i rozróżnianie ja-ty : dziecko zaczyna używać zaimka się np. myję się Coraz więcej pytań i przeczeń- coś nie jest ładne, czegoś nie ma.	Przeważają zdania pojedyncze.
3 lata	Poprawna wymowa -samogłosek ustnych a, e, i, o, u, y -spółgłosek nosowych m, n, Ń -„półspółgłosek” j, ł -spółgłosek h, f, w,t,d,p,b	Trzylatek ma jeszcze prawo wymawiać spółgłoski dźwięczne z niepełną dźwięcznością, a nawet bezdźwięcznie, np. „foda” zamiast „woda”. Dziecko 3-letnie zaczyna śmiało posługiwać się zdaniami złożonymi.
4 lata	Poprawna artykulacja spółgłosek k, g, ś, ź, ć, dź Spółgłoski miękkie ś, ź, ć, dź, mogą być jeszcze wymawiane jako s, z, c, dz.	Przed ukończeniem 3 lat i 8 miesięcy wiele dzieci zamienia <i>r</i> na <i>j</i> . Czterolatek nie powinien zamieniać <i>t, d</i> na <i>k, g</i> lub odwrotnie, może jednak zamieniać spółgłoski <i>sz, ż, cz, dż</i> oraz <i>s, z, c, dz</i> na <i>ś, ź, ć, dź</i> .
5 lat	Poprawna wymowa spółgłosek sz, ż, cz, dź lub zastępowanie ich spółgłoskami <i>s, z, c, dz</i> . Poprawna wymowa spółgłoski <i>r</i> lub zastępowanie jej spółgłoską <i>l</i> .	5-latek tworzy własne wyrazy, np. „ukradacz”-złodziej, „ugrzebię się”-uczeszę się. 35% dzieci 5-letnich prawidłowo wymawia <i>r</i> .
6 lat	Poprawna wymowa spółgłosek sz, ż, cz, dż oraz spółgłoski r . Mogą zdarzać się jeszcze pomyłki , ale powinny być coraz rzadsze .	Większość dzieci poprawnie wymawia głoskę <i>r</i> zanim ukończy 6 rok życia. 20% 6-latków spółgłoski dźwięczne nadal wymawia tylko częściowo dźwięcznie.
7 lat	Prawidłowa wymowa wszystkich spółgłosek i samogłosek języka polskiego.	Do ok. 10 roku życia mowa dziecka będzie nabierała cech „mowy dojrzałej”.

SEPLENIENIE MIĘDZYŻĘ BOWE

podczas realizacji głosek: s, z, c, dz lub sz, ż, cz, dż lub ś, ź, ć, dź język wsuwany jest między zęby

SEPLENIENIE BOCZNE

Podczas wymawiania głosek s, z, c, dz lub sz, ż, cz, dż lub ś, ź, ć, dź język jest ułożony niesymetrycznie i strumień powietrza uchodzi prawą bądź lewą stroną (bokiem). Powstaje nieprzyjemne, charakterystyczne brzmienie („mowa Kaczora Donalda”)

SEPLENIENIE PROSTE= PARASYGMATYZM

(powyżej 6 r. ż.)
Dotyczy głosek s, z, c, dz lub sz, ż, cz, dż lub ś, ź, ć, dź; mogą one być zastępowane, np. szkoła=skoloła, czapka=capka=ćapka

KAPPACYZM/GAMMACYZM

Głoski k oraz g zastępowane są odpowiednio przez głoski t oraz d, np. kot=tot, kogut=taczta, kaczka=taczta

MOWA BEZDŹWIĘCZNA

Głoski dźwięczne zastępowane są przez ich bezdźwięczne odpowiedniki: p=b, t=d, f=w, s=z, sz=ż, ź=ś, dź=ć, ... np. dom=tom, woda=fota, koza=kosa, góra= kóra, półka=bułka itp.

RERANIE, PARAROTACYZM

Głoska r jest zastępowana głoską l lub j, np. ryba=jiba, rower=lowel; zdarzają się też nieprawidłowe realizacje głoski r, np. r „francuskie”, r wargowe, r tylnojęzykowe

NOSOWANIE

Nosowe brzmienie głosek ustnych (wrażenie kataru, zatkanego nosa) lub trudności w realizacji głosek nosowych, np. m(b), n(d), ą(oł), ę(eł)

OPÓZNIONY ROZWÓJ MOWY

Niższa sprawność językowa dotycząca zarówno mówienia, jak i rozumienia mowy.

JĄKANIE

Częste powtórzenia, przedłużanie dźwięków, sylab, słów lub częste zawahania lub pauzy zakłócające płynną mowę.

RODZICU, jeżeli zauważyłeś nieprawidłowości w mowie dziecka (mówienie, rozumienie) skontaktuj się z logopedą. Pamiętaj, że nauka mowy i wymowy nie powinna ograniczać się tylko do zajęć z logopedą. Praca z dzieckiem w formie zabawy musi być kontynuowana w ciągu całego dnia. Na sukces dziecka pracujesz TY i ONO